

Bilag V.**Bemærkninger til Forslag til Lov om Tilskud til Folkehøjskoler paa Færøerne.**

Naar man ser paa »Føroya Fólkaháskúla«, der hidtil har været den eneste Folkehøjskole paa Færøerne, stiller dens Forhold sig en hel Del anderledes end lignende Skolers i Danmark. Paa Færøerne er der kun ca. 25 000 Indbyggere, det vil sige at disse Mennesker skal skabe den nødvendige Tilslutning til den herværende Højskole, idet den endnu ikke har været og velsagtens heller ikke i Fremtiden vil blive besøgt af Elever fra Danmark. For de øvrige anerkendte Folkehøjskoler er Forholdet en Højskole for hver 55 000 Indbyggere, altsaa godt dobbelt saa mange som for Færøernes Vedkommende. Naar hertil kommer, at mange Færinger tager ned til Danmark paa Højskole, men ikke omvendt, bliver Forholdet endnu mere ulige.

Den danske Lov om Statstilskud til Folkehøjskoler og Landbrugsskoler er kun dannet efter Forholdene i Danmark, og bør, blandt andet paa Grund af Misforholdet med Folketal pr. Højskole, ikke med Rimelighed kunne vedblive at gælde uændret her paa Øerne. I denne Forbindelse kan nævnes, at Kravene til Antal Aarselever i den ældre danske Lov af 23. Maj 1902 var 10, hvor Loven af 1913 har 12, og 6, hvor Loven af 1913 har 8, saaledes at de nuværende Tal maa synes ganske uegnede til den herværende Folkehøjskoles Forhold. Under Forhandlingerne paa Rigsdagen var der store Betæneligheder ved denne Skærpelse af Kravene, især under Hensyn til de smaa Skolers Berettigelse som kulturel Faktor for vedkommende Egn, en Betragtning der i endnu højere Grad gør sig gældende for Færøernes Vedkommende. I denne Forbindelse kan citeres Ordføreren Pedersen-Nyskovs Udtalelse: »Det maa ogsaa tages i Betragtning, at selv en mindre Skole, for den Egn, hvori den ligger, kan have en overordentlig stor Betydning, og ofte har en Egns Befolkning jo bragt betydelige Ofre for at faa Skolen oprettet, saa jeg tror, man i hele dette Forhold maa handle med stor Varsomhed«. — Man kan sammenligne Højskolens Vilkaar her paa Færøerne med den Bedømmelse af lignende Institutioner, der var herskende i Danmark i Højskolens første Tid, idet den nødvendige Forstaaelse af Skolens Betydning ikke endnu kan siges at være saa indgroet i den almindelige Befolknings Bevidsthed heroppe som i Danmark, hvorfor man heller ikke kan regne med den samme forholdsvis Tilslutning her som i Danmark.

Alle disse Betragtninger fører i Retning af, at en fælles Lovgivning paa dette Omraade for Danmark og Færøerne virker meget trykkende for Højskoler her, og det synes saaledes berettiget at lempe Kravene til disse i Forhold til deres Eksistensvilkaar sammenholdt med de danske Højskoler.

Lovforslaget omhandler kun Folkehøjskoler, idet Landbrugsskoler, der falder ind under den gamle Lov af 29. April 1913, hidtil ikke har eksisteret paa Færøerne, og den Landbrugsskole, der nu er under Oprettelse, agtes ordnet efter helt andre Regler, saa det dentilflydende Tilskud maa ordnes særskilt. Alle Regler, der omhandler Landbrugsskoler, er saaledes udeladt i Lovforslaget.

Ved en Gennemgang af Forslagets Paragraffer kan gøres følgende Bemærkninger:

ad § 1. — 1. Stk.

Tilskudet er foreslaaet ligeligt fordelt mellem Statskassen og Lagtingets Kasser, idet for det første Lagtinget hidtil har ydet Tilskud til Skolen, og for det andet synes det nødvendigt, for at skabe tilstrækkelig trygge økonomiske Betingelser for Skolevirksomheden, at Bidragene baade fra Statskassen og Lagtinget bliver faste, saa Skolerne kan se de kommende Aar i Møde med Bevidstheden om Tilskudenes Størrelse, og uden Usikkerhed angaaende Beløbets eventuelle Bevilling.

Den gamle Lovs § 1 — 2. Stk. udgaar som overflødig, naar Loven kun omhandler Folkehøjskoler.